

Esitelmä. teko 111/4.5.1982

M

ROVANIEMI MLK, JOKKAVAARA, ROVANIEMI

340

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

3.6. - 15.8.1981

Markku Torvinen

Sisällysluettelo

	Sivu
1. ARKISTOTIETOJA	2
2. KAIVAUSTUTKIMUKSET KESÄLLÄ 1981	3
a. Tasokaivaus	3
b. Vaakitukset	4
c. Kiinteät muinaisjännökset	5
1. Kulttuurimaa	5
2. Liedet ja kiveykset	7
3. Kuopat	9
d. Profiilit	11
e. Irtain löytöaineisto	11
3. AJOITUS	12
4. HIILINÄYTTEET	12
5. YHTEENVETO	13
6. Karttaluettelo	15
7. Kuvaluettelo	17
a. Negatiivit	17
b. Diapositiivit	18
8. Kuvataulut	19
9. Kartat	24-47

1. ARKISTOTIETOJA

ROVANIEMI mlk., JOKKAVAARA

ROVANIEMI 340

Peruskarttalehti 3612:10

Kunta: Rovaniemen mlk.

OIKARAINEN

Kylä: Koskenkylä (Sierilä)

x = 7430 - 7438

Tila: Ahola 53:204

y = 5790 - 5802

Om.: mv. Urho Yli-Anttila,

z = 82,5 - 95

os. 97610 Oikarainen

Aikaisemmat löydöt: KM 16094:1-5, kivik. asuinpaikkalöytöjä vuodelta 1963

KM 16901, 4-sivuinen kirves "Hyvösen montusta"
vuodelta 1964Oikaraisen koululla saviastian paloja, 4 - 5 kpl talttoja,
"mustaa piikiveä" 1940-luvulta

KM 21012:1 - 375, kaivauslöytöjä vuodelta 1980

Vuoden 1981 kaivauslöydöt:

KM 21307:1 - 1031

Aikaisemmat tutkimukset:

Aarni Erä-Esko inv. 1954

" " 1955

" " 1963

Ari Siiriäinen " 1980

Markku Torvinen kaiv. 1980

Tähän kertomukseen kuuluu kartat s. 24 - 47 , kuvataulut s. 19 - 23
(f. 55317 - 55333) ja diapositiivit 5942 - 5954.Johdannon, aikaisempien tutkimusten ja löytöjen, paikallistuksen ja topografian
sekä maaston ja maaperän osalta kts. M. Torvisen laatimaa kaivauskertomusta
"ROVANIEMI MLK, JOKKAVAARA, -ROVANIEMI 340, Kivikautisen asuin-
paikan kaivaus 15.9. - 10.10.1980" museoviraston esihistorian toimiston top.
arkistossa.

2. KAIVAUSTUTKIMUKSET KESÄLLÄ 1981

a. Tasokaivaus

Tutkimukset suoritettiin ajalla 3.6. - 15.8.1981 johdollani. Piirtäjänä toimi FK Tapio Seger. TVL - Lapin piiri rahoitti kaivauksen. TVL - Lapin piiri myönsi kirjeessään 5.5.1981 museoviraston esihistorian toimiston anomuksen mukaisesti 54 000 mk sekä myöhemmin esihistorian toimiston anomuksen mukaisesti 24.7.1981 lisämäärärahaa 14 500 mk. Yhdysmiehenä rahoittajan taholta toimi rak. mest. Timo Partanen. Kaivausmiehistö, 6 - 10 henkilöä, palkattiin työnvälitystoimiston kautta rahoittajan toimesta paikan päällä. Lisäksi rahoittaja asetti kaivaustyömaan käyttöön kaksi työmaakoppia, toimitti työkaluja ja erilaisia tarvikkeita sekä järjesti tarpeelliseksi katsomiaan kuljetuksia.

Vuonna 1980 laaditusta yleiskartasta (vuoden 1980 kaivauskertomus s. 18 ja tässä kartta s. 25) käy ilmi löytöalueen laajuus sekä suunnitellun tielinjan ja paikalle tulevan tienristeyksen kohta. Näiden seikkojen perusteella voi päätellä tutkimustarpeen Jokkavaaran kivikautisella asuinpaikalla.

Vuoden 1981 kaivaukset olivat suoranaista jatkoa edellisen vuoden tutkimuksille. Kaivausta jatkettiin tasokaivauksena käyttäen samaa koordinaatistoa kuin edellisenä vuonna. Koordinaatistossa x kasvaa koilliseen ja y luoteeseen. Paalutuksessa mittaukset suoritettiin ruudun eteläkulmassa sijaitsevasta paalusta, samoin mittaukset kunkin ruudun alueella.

Kaivaus suoritettiin tasokaivauksena lapioin ja lastoin käyttäen 10 cm:n kerrosjakoa. Ruudut kaivettiin liikkumattomaan pohjamaahan asti. Jokaiseen ruutuun kaivettiin vielä "tarkastuskuoppa", jolla varmistettiin, ettei löytökerros jatku steriilin maakerroksen alla. Kaivauskerrokset ulottuivat paikoin syvällekin - kerroksiin 10 - 12 asti. Tasokartat piirrettiin kentällä mittakaavassa 1:25 ja muutamia erikoiskarttoja liesistä ym. kiveyksistä mittakaavaan 1:10, jotka myöskin valokuvattiin. Esinelöytöjen kohdat vaakittiin.

Alue 1

Alueeksi 1 nimettiin välittömästi vuoden 1980 kaivausalueen lounaispuolinen alue, joka käsittää ruudut 96-122/96-120.

Kaivaus aloitettiin poistamalla edellisenä vuonna profiilin 124-linjalla suojaksi asetettu muovipeite. Peite suojasi myöskin linjaa 122, jonka tutkiminen jäi ajan puutteen takia tuolloin kerrokseen 1. Tämän jälkeen alue paalutettiin 2 x 2 m:n ruudukkoon, vaakittiin pintaluvut ja valokuvattiin. Tällä alueella tutkittiin yht. 372 m²:n kokoinen alue.

Alue 2

Alue 1:n kaivauksen kestäessä kuvattiin ja paalutettiin alue 2 samaan koordinaatistoon muun kaivauksen kanssa. Alue 2 sijaitsee n. 50 m:n päässä alue 1:stä länteen ylempänä rinteessä erottuvalla terassilla. Alueet ovat yhteydessä toisiinsa ruudun 96/120 välityksellä. Alue 2 käsittää ruudut 66-96/120-126 ja 84/118. Linjan 84 kohdalle paalutettiin 2 x 2 m:n ruuduin koekaista, josta avattiin joka toinen ruutu. Löytöjen puuttuessa ruudut jätettiin kaivausalueen ulkopuolelle lukuunottamatta ruutua 84/118.

Alueella 2 tutkittiin löydöttömään pohjamaahan yht. 216 m²:n kokoinen alue. Ruudun 96/124 pohjoiskulmaa leikkaa maatunut laakea sodanaikainen kaivanto (kartta s. 42).

b. Vaakitukset

Johtuen kaivausalueen korkeuseroista - n. 5 m - jouduttiin käyttämään kahta kiintopistettä. Niiden sijainti on merkitty yleiskarttaan (kartta s. 25).

Kiintopiste 1 (= kp. 4 kesän 1980 kaivauksessa/kts. vuoden 1980 kaiv. kertomus s. 7 ja kartta s. 18) merkittiin maakivien puutteessa kanton.

Lukema koneelta kp. 1:een on 206 (= 85,38 m mpy.). Tätä kiintopistettä käytettiin ainoastaan alueella 1.

Kiintopiste 2 merkittiin tukevaan paaluun alue 2:n pohjoispuolelle lähelle sora-kuopan reunaa). Lukema koneelta kp. 2:een oli 007 (= 90,48 m mpy). Tätä kiintopistettä käytettiin kaivausalueella 2 sekä kaivausalueella 1 ruuduissa 96/108 - 118 (kartta s. 28).

Absoluuttiset korkeudet saatiin kiinnittämällä kiintopisteiden lukemat TVL:n korkeuspulttiin nro 55 (= 87,15 m mpy.), joka sijaitsee kaivausalueen pohjoisluode -puolella maantien eteläreunassa kilometripylvästä 15/2 20 m itään (kartta s. 25).

c. Kiinteät muinaisjännökset

1. Kulttuurimaa

Alue 1

Alueella 1 (kartat s. 27 - 36) ulottui kulttuurimaa (paikoin voimakkaastikin värjäytynyt maa, likamaa, palaneet kivet ja palanut hiekka, hiili ja noki) keskimäärin kaivauskerroksiin 3 - 4.

Kerroksessa 1 havaittiin kulttuurimaata eniten ruutujen 100/100, 100/106, 104/102-104, 106/102, 100/104-106, 108/102, 108/106, 110/96 alueilla, hiiltä ja nokea eniten ruuduissa 118-120/96-98, myös muualla, tosin vähemmän kuten ruuduissa 106-108/96-98.

Kerroksessa 2 näkyi kulttuurimaata ruuduissa 96/100-102, 100-102/100-104 ja 108, 104/100 ja 108, 106/98 ja 108, 108/96-98, 110/98-100 ja 104 ja 108, 114/102-108, 116-118/100 ja 122/98-100.

Hiiltä ja nokea oli ruuduissa 98-100/106, 116/96, 118/96 ja 122/98-100.

Kerroksessa 3 erottui palomaalajaukkuja eniten alueen ylimmissä osissa ruuduissa 98/110, 100/110, 102/106-108, 104/108-110 ja 106/108. Pienempiä laikkuja erottui näistä koilliseen. Likamaata oli tässä kaivauskerroksessa ruutujen 102-104/96-98, 102/106, 106/110 alueilla ja pienempinä laikkuina ruuduissa 110-114/96-110, 116-118/96-98 ja 122/100-108.

Pienehköjä hiili- ja nokilaikkuja oli ruuduissa 96/106-110, 98/106, 104/100, 106/100, 116/96 ja 122/98.

Tässä kerroksessa saavutettiin jo usean kaivausruudun alueella steriili pohjamaa. Kaivauskerroksessa 4 oli kulttuurimaalaukkuja ruuduissa 104/100, 102-106/108, 108/108-110, 110/102-104 ja 108-110, 112/106-110, 114/96 ja 104-106, 122/98-100 ja 108-110. Hiiltä ja nokea oli ruuduissa 98/106, 102/108, 114/108, 122/98 ja 108.

Kaivauskerroksessa 5 oli suurin osa kaivausalueesta steriilissä pohjamaassa.

Ruudussa 102/106-108 näkyi punamullan - ehkä luontaisen - ja lika- ja palamaan muodostama soikea alue. Ruuduissa 104/100, 106/108, 108/108, 110/108, 112/102-104, 114/96 erottui pieniä laikkuja kulttuurimaata ja palanutta maata. Nokea ja hiiltä oli ruuduissa 106/108 ja 114/94-96.

Kaivauskerroksessa 6 jatkui likamaa-alue ruutujen 102/106-108 alueilla. Likamaata sekä hiilenpaloja oli myös ruuduissa 114/94-96. Ruudussa 104/100 oli likamaalaukku, samoin ruuduissa 122/98-100.

Ruudun 114/94-96 alueella ulottui kulttuurimaa kerrokseen 7, ruuduissa 102/106-108 kerrokseen 9 ja ruuduissa 122/98-100 kerrokseen 11 (kts. s. 9 - 10).

Alue 2

Alueella 2 (kartat s. 38 - 43) oli kerroksessa 1 palanutta maata ja kulttuurimaata eniten ja laajimpina läiskinä ruutujen 70-72/124, 74/124, 76/120-122, 78/120-124, 80/120-124, 82/120-124, 84/120 ja 86/122-124 alueilla. Laajempi yhtenäinen likamaa-alue oli ruuduissa 88/120-122, palanutta maata ruudussa 90/120. Punamultalaikku, kooltaan n. 60 x 150 cm oli ruudussa 84/122. Hiiltä ja nokea oli lähes koko alueella, eniten ruuduissa 70/120-122, 76-78/120, 88/122 ja 92/122.

Kerroksessa 2 muuttui maa monin paikoin linjoilla 120 ja 122 vaaleaksi steriiliksi hiekaksi. Yhtenäisiä palaneen maan laikkuja esiintyi paikoin kuten ruuduissa 72-80/122-124 ja 82-84/120-122. Tästä itään alkaen ruuduista 84-86/124 esiintyi palanutta maata jokaisessa alueen ruudussa. Likamaata oli ruuduissa 68/122, 70/120, 76/124, 82/122 ja 126, 86/120 ja 94/124. Hiiliä ja nokista

maata oli eniten ruuduissa 80/122-126, 82/126, 84/126, 86/124 ja 90/124. Kaivauskerroksessa 4 kulttuurimaa-alueet pienenevät. Palanutta maata näkyi ruuduissa 68-72/120-122, 74/122, 76/122 ja 78/122, laajempi alue ruuduissa 80-84/122-126. Ruuduissa 92/124 ja 94-96/120-124 oli palanutta hiekkaa. Likamaata näkyi suunnilleen em. ruuduissa, eniten ruutujen 92/122-126, 84/124, 86/120, 88/122, 90/122, 92/124 ja 96/122 alueilla. Kerroksessa 5 oli kulttuurimaata ja palanutta hiekkaa ruuduissa 78/124, 80-82/124-126 ja 88-96/124. Palanutta maata näkyi ruuduissa 78/124, 80/124-126, 82/124 ja 96/124. Likamaata oli pieninä laikkuina ruuduissa 84/126, 90-92 ja 96/124. Hiilenpaloja oli ruuduissa 78/124, 80-82/124 ja 96/124. Alueella 2 ulottui kulttuurikerros syvimmälle ruutujen 80-82/124 ja 96/124 alueilla, kaivauskerrokseen 6 asti, ja vm. ruudussa palanutta maata oli vielä kerroksessa 7. Vm. ruudun pohjoiskulmassa erottui sodan aikainen kaivanto.

2. Liedet ja kiveykset

Jokkavaaran asuinpaikan liesille on luonteenomaista, että ne on koottu lähes poikkeuksetta pienehköistä, nyrkin kokoisista ja pienemmistä kivistä ja käsiteltävät 2-3 kerrosta. Löydettäessä kiveykset ovat tavallisesti hajallaan. Hiiliä ja nokea on liesissä tavallisesti vähän. Usein lieden olemassaolosta kertookin vain punaiseksi palanut maalaikku, jossa on hajallaan muutamia tulen rapauttamia pieniä kiviä.

Alue 1

Alueelta 1 löydettiin kaikkiaan 3 liedeksi tunnistettavaa kiveystä. Pienistä kivistä koottu ja hajallaan oleva kiveys tuli esiin ruudun 106/110 kerroksessa 3. Kivet olivat tulen rapauttamia. Palanutta maata ei kohdassa erottunut, vain likamaaläikkä ja hieman hiiliä. Seuraavassa kerroksessa kivet olivat valtaosin ruudun 106/108 alueella n. 0,75 x 1,5 m:n alalla vaaleassa puhtaassa hiekassa. Seuraavassa kerroksessa, kerros 5, oli tässä kohdassa, joka sijaitsi em. ruudun kaakkoisnurkassa muutama liesikivi ja hieman nokea. Kiveyksen vieressä

lounaispuolella oli palomaalaikku. Liesi ei ulottunut seuraavan kaivauskerroksen pohjaan (kartat s. 30 - 32). Toinen liesikiveys löytyi ruudusta 116/100.

Kerroksessa 3 näkyi ruudun keskiosassa soikea muutaman rapautuneen kiven muodostama kiveys, kooltaan n. 0,5 x 0,75 m. Nokea, hiiliä tai palanutta maata ei kohdassa erottunut (kartat s. 30). Kiveys ei ulottunut seuraavan kaivauskerroksen pohjaan (kuva 6).

Kookkain ja eniten koossa oleva liesi tuli esiin ruutujen 112-114/94-96 alueelta n. 20 cm paksun puhtaan hiekkakerroksen alta. Kerroksessa 3 ei kohdassa vielä näkynyt mitään lieteen viittaavaa.

Kerroksessa 4 lieden kohdalla näkyi likamaalaikku ja muutamia pienehköjä kiviä. Seuraavassa kerroksessa kohdassa näkyi edelleen likamaalaikku, pari pientä kiveä ja hieman hiiliä. Kerroksessa 6 kohdassa näkyi pienten likamaalaikkujen muodostama puolikaari sekä hiiliä. Kerroksessa 7 tuli kiveys näkyviin koko laajuudessaan. Liesi oli koottu pienehköistä kivistä lähinnä suorakaiteen muotoiseksi ja käsitti vain yhden kiveyskerroksen. Kooltaan latomus oli n. 75 x 100 cm. Kivien lomassa oli runsaasti hiiliä. Kohdasta otettiin hiilinäyte (KM 21307:1). Tässä syvyydessä maa alkoi muuttua karkeaksi harjusoraksi ja pian sen alla saveksi. Liettä ympäröivä maa näytti steriililtä lukuunottamatta ruudun 114/96 koillisreunaa, jossa näkyi pieni palomaalaikku. Lieden kiveys ei ulottunut kerroksen 8 pohjaan, jossa maa muuttui saveksi.

Tämä liesi sijaitsi n. 55 cm nykyisen maanpinnan alapuolella. Irtaimia löytöjä ei kohdasta saatu (kartat s. 31 - 32, 37, 42 - 43, kuvat 4 - 5).

Ruudun 106/100 koillisreunasta tuli kerroksessa 2 näkyviin pieni noen värjäämä ja hiilenpaloja sisältävä kiveys, kooltaan n. 35 x 40 cm. Seuraavassa kerroksessa kiveys oli suunnilleen saman kokoinen ja hieman nokisempi. Kivet eivät vaikuttaneet kovinkaan palaneilta eikä kohdassa ollut palanutta maata. Kiveys ei ulottunut seuraavan kerroksen pohjaan (kartat s. 29 - 30).

Alue 2

Selvimmän erottuva ja koossa oleva kulttuurimaaläikäen ympäröimä liesikiveys tuli esiin ruuduissa 80-82/122-124. Jo kerroksessa 2 näkyi kohdassa palanutta hiekkaa ja seuraavassa kerroksessa lisäksi pienehköjä palaneita kiviä. Kerroksessa 4 liesi alkoi hahmottua. Se oli kooltaan n. 1,25 x 1 m ja soikea. Kiveys oli tulen rapauttamaa ja palaneen hiekan ja likamaan ympäröimä. Kerroksessa 5 liesi erottui selvimmän, jossa se oli 0,75 x 1,25 m kooltaan. Ympäröivä maa oli voimakkaasti palanut. Seuraavassa kerroksessa kiveys loppui, samoin merkit tulen pidosta (kartat s. 39 - 43).

Myös muualla alueella 2 havaittiin merkkejä hajonneista liesikiveyksistä. Kaivauskerroksessa 2 - 3 ruudussa 74/124 oli n. 1 x 0,75 m:n kokoinen harva kiveys palomaaläikäen, saman kokoinen ja näköinen myös ruudussa 70/124 kerroksessa 3. Edellisiä pienempi nokinen kiveys palomaaläikäen oli ruudussa 78/122 kerroksessa 3.

Kaivauskerroksessa 4 oli ruudun 80/126 itäkulmassa palomaaläikäen vieressä hajallaan olevia palaneita kiviä. Myös ruutujen 90/122 ja 96/122 alueilla oli palomaaläikäen palaneita kiviä (kartat s. 39 - 41).

3. Kuopat

Alueella 1 ruutujen 122-124/98-100 kohdalla näkyi ennen kaivauksen aloittamista laakea turpeen peittämä, halkaisijaltaan n. 2 m:n kokoinen painanne. Osaltaan tästä syystä sijoitettiin vuoden 1980 kaivauksissa profiili tälle kohdalle (kts. vuoden 1980 kertomus s. 10). Ajan puutteen takia ei kuopan kohtaa ehditty kaivaa pohjaan ruutujen 124/98-100 alueella v. 1980.

V. 1981 jatkettiin ruutujen 124/98-100 kaivamista. Kohta tutkittiin tasokaivauksena liikuttamattomaan pohjasaveen asti - kaivauskerrokseen 12.

Kuopan profiili piirrettiin (kartta s. 45).

Tämän jälkeen kaivettiin profiilin kohta sekä ruutujen 122/98-100 alue tasokaivauksena pohjamaahan asti (kartta s. 35).

Kuopan leikkaus selviää parhaiten kartasta s. 45 : turpeen alla oli paksu hiilensekainen likamaakerros. Sen alla ohuempi palaneen hiekan kerros. Alimpana kuopan täytemaana oli paikoin hiilen ja noen värjäämä ruskea hiekka. Kuopan alapuolinen maa oli vaaleaa, alempana yhä savipitoisemmaksi muuttuvaa hiekkää. Kuopan kohdalla ruudun 124/100 länsikulmasta vaaleasta hiekasta löytyi n. 8 - 10 cm paksu hiiltynyt puunrungon pätkä n. 90 cm:n syvyydestä. Irtaimia löytöjä saatiin kuopasta vain muutamia: 3 iskosta, pala keramiikkaa ja pala palanutta luuta (KM 21307:1012 - 1016).

Kaivauskerroksessa 2 kiinnitti huomiota ruudun 102/106 alueella ollut puoliympyrän muotoinen palaneen maan muodostama nauha. Kerroksessa 3 muodostavat samassa kohdassa kaarevat palomaajuovat liki yhtenäisen kehän. Palomaa-alue jatkui yhtenäisenä ruudun 104/108 alueelle. Kehän sisällä näkyi pitkänomainen likamaalaikku, kooltaan n. 1,25 x 1,5 m. Kerroksessa 5 kohdassa näkyi sisäkkäisiä punamullan, palaneen hiekan, likamaan ja vaalean hiekan muodostamia kehiä uloimman ollessa kooltaan n. 1,25 x 1,5 m. Sisimpänä oli likamaalaikku (kuva 7).

Kerroksessa 6 kehät muuttuivat epämääräisemmiksi yhdistyen ja kokonaisalaltaan pienentyen seuraavassa kerroksessa. Tästä kerroksesta löytyi kuopan kohdalta ruudusta 102/106 6 palaa keramiikkaa (pl. 247/206). Kerroksessa 8 laikku erottui vielä mutta ei ulottunut kerroksen 9 pohjaan (pl. 264/kp. 206) (kartat s. 29, 32-34). Po. kohdan profiili käy ilmi parhaiten kartasta s. 44, jossa leikkaus on piirretty kaakosta nähtynä. Kuopan syvyys nykyisestä maanpinnasta on n. 80 cm. Kuopan leikkauksesta otettiin maanäytesarja piirroksen s. 47 osoittamalla tavalla (KM 21307:1023-1031).

Kaivauskerroksessa 3 tuli ruutujen 102-104/100 alueella näkyviin pitkänomainen n. 2,25 x 0,75 m:n kokoinen NE = SW -suuntainen ruskean hiekan ja likamaan muodostama laikku, joka erottui selvästi ympäröivästä puhtaasta hiekasta. Seuraavassa kerroksessa laikku pieneni mutta säilytti pitkänomaisen muotonsa, samoin kerroksissa 5 ja 6. Kuoppa ei ulottunut 7. kerroksen pohjaan. Irtaimia löytöjä ei kohdasta saatu (kartat s. 30 - 32).

d. Profiilit

Alueella 1 piirrettiin linjan 108 profiili ruutujen 100 - 104 kohdalta kaakosta nähtynä (kartta s. 44) ja linjan 124 profiili ruutujen 96 - 100 kohdalta koillisesta (kartta s. 45).

Alueella 2 piirrettiin linjan 124 profiili ruutujen 66 - 94 kohdalta kaakosta (kartta s. 46).

e. Irtain löytöaineisto

Löytöjä kertyi kaikkiaan 1013 alanumeroa (KM 21307:10-1022). Irtain löytöaineisto koostuu, kuten vuoden 1980 kaivauksissa, tyypillisistä kivikautisen asuinpaikan löydöistä: kivilaji-esineistä ja -iskoksista, joista valtaosa on sädekiviliusketta, kvartsiesineistä ja -iskoksista, kvartsiitti-iskoksista, keramiikasta ja piiesineistä ja -iskoksista *sekä jalokiviesineistä ja -iskoksista.*
Yli puolet irtaimista löydöistä saatiin kaivauskerroksista 1 - 2, n. 600 alanumeroa.

- Kivilajiesineitä löydettiin seuraavasti:

Tuuran terätkatkelma (alanro :138), 3 kpl pikkutalttoja (:217, :234 ja :715), nuolenkärki (:450), 2 kpl talttoja (:750 ja :758) ja ongenkourun varsi (?) (:676), kaikki sädekiviliusketta.

Lisäksi hiottujen sädekiviliuskeesta valmistettujen esineiden paloja ja siruja yht. 48 kpl.

- Kvartsiesineitä löydettiin yht. 63, kaikki kaapimia.

- Piiesineitä 7 kpl, 3 kaavinta (:136, :373 ja :637) ja 4 nuolenkärjen katkelmaa (:331, :373, :480, :721). Pii-iskoksia löydettiin 25 kpl.

- Keramiikka-aineisto on kohtalaisen runsas - kaikkiaan 126 alanumeroa.

Aineisto edustanee, kuten vuoden 1980 löydöissä Sär-I keramiikkaa.

Alueelta 1 saatiin eniten löytöjä ruuduista 100/104, 104-106/102 ja 110/102-104. Keramiikkaa löydettiin eniten ruuduista 112-122/96, 106-122/98 ja

110/104-108. Vähälöytöisimpiä osia olivat alueen eteläosan ruudut 98-110/96, 100-102/98, 112-116/100, 96/110-120, samoin ruudut 96 - 98, 102 - 106 ja 110-112/110.

Alueella 2 muodostui kaivausalueen keskikohtaan löytökeskittymä: ruudut 74/122, 76/120-122, 78/122-124, 80/120 ja 124, 82/122, 84/120 ja 124 ja 86/120. Pienempi keskittymä sijaitsee alueen länsinurkassa - ruudut 70/120 ja 124 ja 72/124 sekä ruudun 122/90 alueella. Alueen koillis- ja lounaispäätt olivat vähälöytöisimmät.

Alimmat keramiikan löytökohdat ovat alueella 1 ruudussa 114/96 kerroksessa 4 (pl. 343, kp. 206 = 84,01 m mpy.).

3. AJOITUS

Vuoden 1981 kaivauksessa ei tullut esiin mitään, jonka nojalla olisi syytä muuttaa jo vuoden 1980 kaivaustulosten perusteella saatua ajoitusta: Sär-I -keramiikka ajoittaa osaltaan asuinpaikan tyyli Ka I:n aikaiseksi. Piin esiintyminen tässä löytömiljöössä saattaa osoittaa piin tuonnin alkaneen maamme pohjoisilla alueilla jo tyyli Ka I:n aikana.

Nähtäväksi jää muuttavatko C-14 -hiiliajoitustulokset tulevaisuudessa em. ajoitusta. Hiilinäytteet KM 21307:1-4 ovat tätä kirjoitettaessa vielä laboratorio-käsittelyssä.

4. HIILINÄYTTEET

Hiilinäytteitä otettiin kaivauksilla kaikkiaan 9 kpl, kaikki liesistä.

Näyte nro	syv.	paino
21307:1	70 cm	149 g
2	40 "	84 "

Näyte nro	syv.	paino
21307: 3	30 cm	51 g
4	30 "	15 "
5	35 "	40 "
6	35 "	13 "
7	40 "	5 "
8	40 "	67 "
9	55 "	110 "

5. YHTEENVETO

Ensimmäiset kivikauden löydöt Jokkavaarasta ovat 1940-luvulta. Vuoden 1963 inventoinnissa paikalla todettiin olevan kivikautinen asuinpaikka.

Kaivaustutkimukset tulivat ajankohtaisiksi v. 1980 TVL - Lapin piirin suunnitteleman tienparannus- ja oikaisutyön yhteydessä, jossa uusi tielinja tulisi vedettäväksi poikki asuinpaikan.

Vuoden 1980 kaivaustutkimukset suoritettiin ajalla 15.9. - 10.10. Tällöin suoritettiin koekaivaus, joka kattoi n. 16000 m²:n laajuisen alueen. Asuinpaikka osottautui huomattavasti odotettua laajemmaksi. V. 1980 kaivauksia jatkettiin tasokaivauksena löytöalueen koillisimmassa osassa, ja saatiin tutkituksi n. 150 m²:n laajuinen alue.

Seuraavana vuonna jatkettiin tasokaivausta ajalla 3.6. - 15.8., jolloin tutkittiin n. 600 m²:n laajuinen alue (kaikkiaan 768 m²).

Käytännöllisesti katsoen koko tutkitulla alueella oli kulttuurimaata, paikoin paksultikin keskimääräisen vahvuuden ollessa 2 - 3 kaivauskerrosta.

Kiinteät muinaisjäännökset koostuvat lähinnä liesikiveyksistä.

Irtaimet löydöt ovat kohtalaisen runsaat (KM 21012:1-375 ja KM 21307:1 - 1022).

Ne koostuvat tyypillisistä kivikautisen asuinpaikan löydöistä. Keramiikalla on huomattava osa. Keramiikka edustaa Sär-I -tyyliä, joka antaa asuinpaikalle ajoituksen. Keramiikkalöytöjen alaraja on vuoden 1981 kaivaustulosten mukaan 84,01 m mpy. Löytöihin kuuluvan kohtalaisen runsaan piiaineiston esiintyminen

näin varhaisessa vaiheessa osoittanee piin tuonnin varhaisempaa alkamista Pohjois-Suomessa kuin Etelä-Suomessa.

Jokkavaaran kivilautisen asuinpaikan tielinjalle ja kohtaan myöskin suunnitellun risteyksen alueelle jäävää ja siten tuhoutuvaa osaa ei saatu kokonaisuudessaan tutkituksi. Tähänastiset kaivaukset riittänevät kyllä antamaan kuvan asuinpaikan luonteesta. Olisi kuitenkin toivottavaa, että tarjoutuisi mahdollisuus jatkotutkimuksiin. Kaivausalue 1:n luoteisosassa olevat ruudut 114/110 ja 116-120/102-110 sekä tästä länteen oleva kapeahko terassin osa ja alueella 2 tutkitun alueen ylärinteen puoleinen kapea terassin osa - n. 4 - 6 m:n leveydeltä - voitaisiin vielä kaivaa. Tutkimukset olisi mahdollista suorittaa n. 1 kk:n mittaisella kenttätyöllä. Muut koekaivauksessa todetut löytöalueen osat jäävät tiesuunnitelman ulkopuolelle.

Pohjois-Suomen kivilauden kronologiaa valaisevana ja kohtalaisen runsaslöytöisenä on Jokkavaaran kivilautinen asuinpaikka vartenotettava kohde tulevaisuudessakin, vaikka tieoikaisu siitä suuren osan tuhoakin.

Helsingissä 14.4.198²

Matti T. T. T.

6. Karttaluettelo

		Sivu
Ote peruskarttalehdestä ~~2312~~ ³⁶¹² 10, 1:20 000	A 4	24
Yleiskartta, 1:500	A ~~3~~ ²	25
Pintavaakituskartta, alue 1, 1:100	A 3	26
Pintavaakituskartta, alue 2, 1:100	A 3	27
Tasokartta, alue 1, taso 1, 1:50	A 1	28
Tasokartta, alue 1, taso 2, 1:50	A 1	29
Tasokartta, alue 1, taso 3, 1:50	A 1	30
Tasokartta, alue 1, taso 4, 1:50	A 1	31
Tasokartta, alue 1, taso 5, 1:50	A 2	32
Tasokartta, alue 1, taso 6, 1:50, ruudut 96/112-114, 100/104, 102/112 ja 106-108/102	A 3	33
Tasokartta, alue 1, tasot 7 - 9, 1:50, ruudut 106-108/102	A 4	34
Tasokartta, alue 1, tasot 6 - 12, 1:25, osa ruuduista 122/98-100	A 3	35
Erikoiskartta, alue 1, taso 3, 1:25, liedet ruuduissa 106/110 ja 116/100	A 4	36
Erikoiskartta, alue 1, tasot 7-8, 1:25, liesi ruuduissa 112-114/94-96	A 3	37
Tasokartta, alue 2, taso 1, 1:50	A 1	38
Tasokartta, alue 2, taso 2, 1:50	A 1	39
Tasokartta, alue 2, taso 3, 1:50	A 1	40
Tasokartta, alue 2, taso 4, 1:50	A 1	41
Tasokartta, alue 2, taso 5, 1:50, ruudut 78/124, 80- 82/124-126, 84/126 ja 88-96/124	A 3	42
Erikoiskartta, alue 2, tasot 5 - 6, 1:25, liesi ruuduissa 80-82/124 ja ruutu 96/124	A 4	43
Profiilikartta, alue 1, 1:25, linja 108, ruudut 100- 104 kaakosta	A 3	44

Profiilikartta, alue 1, 1:25, linja 124, ruudut 94 - 100 koillisesta	A 3	45
Profiilikartta, alue 2, 1:25, linja 124, ruudut 66 - 94 kaakosta	A 2	46
Kartta fosfaattinäytesarjasta liikamaakuopasta ruudun 102/108 kaakkoisprofiilista, 1:25	A 4	47

7. Kuvaluettelo

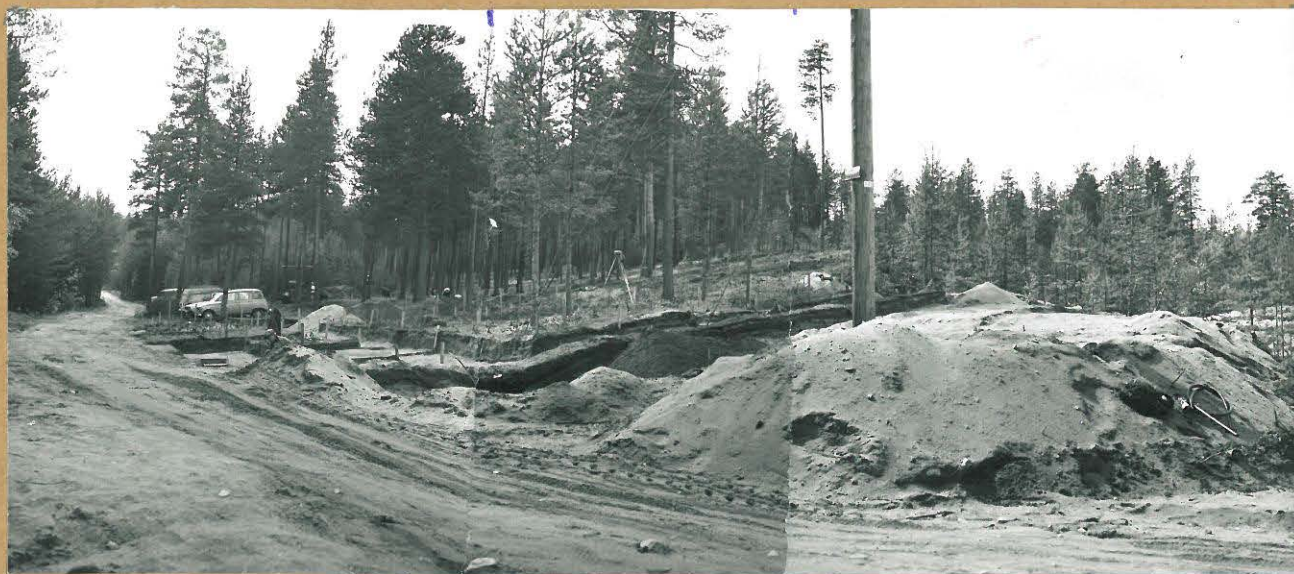
a. Negatiivit

- f. 55317-319. Kuva 1. Kaivausalue 1 idästä. Vasemmalla metsätie. Taustalla näkyvät kaivajat alueella 2. Oikealla sähköpylvään ympärillä vuoden 1980 tasokaivausalue.
- f. 55320-321. Kuva 2. Kaivausalue 1:n lounaisosa luoteesta. Taustalla alhaalla Aholan tilan peltoa, josta läheltä metsän reunaa ladosta oikealle olevalta alueelta asuinpaikkalöytöjä vuoden 1980 koekaivauksessa.
- f. 55322. Kuva 3. Kaivausaluetta 1 lounaasta, lähimpänä linja 98.
- f. 55323. Kuva 4. Kaivausalue 1:n kaakkoisreunaa, linja 96 lähimpänä tietä. Syvimmälle kaivetussa kohdassa liesi ruutujen 112-114/94-96 alueella kerroksessa 7. Kuva koillisesta.
- f. 55324. Kuva 5. Em. liesi osittain purettuna. Kuva pohjoisesta.
- f. 55325. Kuva 6. Liesikiveystä ruudussa 116/110, kerros 3. Kuva etelästä.
- f. 55326. Kuva 7. Kehät ruudussa 102/106 kerroksessa 3 alkavat hahmottua. Kuva kaakosta.
- f. 55327-328. Kuva 8. Edessä oikealla alue 2, taaempana vasemmalla alue 1. Kuva lännestä.
- f. 55329. Kuva 9. Alue 2, linjat 120-122. Kuva koillisesta.
- f. 55330. Kuva 10. Kuten edellä. Kuva lännestä.
- f. 55331. Kuva 11. Liesikiveystä ruutujen 80-82/122-124 rajalla kerroksessa 4. Kuva idästä.
- f. 55332. Kuva 12. Kiveystä ruutujen 92-94/124 rajalla kerroksessa 3. Kuva idästä.

- f. 55333. Kuva 13. Kvartsiittinen hioinkivi, joka löydettiin kaivauksen kestäessä Aholan pellon pientareelta ilmeisesti rai-vaustöissä syrjään nostettuna (PK 3612 10, $x = 7430$, $y = 5801$, $z = n. 85$) suunnilleen kuvassa 2 olevan auton kohdalla. Kiveä on käytetty kiertäen mutta myöskin edestakaisin hangaten vain toiselta lappeeltaan. Kivi on muotoiltu soikeaksi reunoja iskemällä. Koko 48 x 33 x 6 cm. Kivi toimitettiin Lapin maakuntamuseoon.

b. Diapositiivit

5942. Alue 1 koillisesta. Sähköpylvään luona vuoden 1980 tasokaivausalue.
5943. Alue 1. Kuoppa ruutujen 122-124/98-100 alueella, kuva idästä.
5944. Alue 1. Em. kohta. Profiili 124 ruutujen 98-100 kohdalla, kuva koillisesta.
5945. Alue 1. Liesi ruuduissa 112-114/94-96. Ruudun 112/96 puoleinen osa liedestä poistettu, kuva lännestä.
5946. Em. kohta, kuva lounaasta.
5947. Kuoppa ruuduissa 102/106-108, kuva kaakosta.
5948. Em. kohta. Profiili 108 ruudun 102 kohdalla, kuva kaakosta.
5949. Alue 2 koillisesta.
5950. Alue 2 lounaasta.
5951. Alue 2, ruudut 124/88-96 pohjaan kaivettuina, kuva etelästä.
5952. Liesi ruudussa 70/124 kerroksessa 3, kuva etelästä.
5953. Liesi ruuduissa 90-92/122-124 kerroksessa 3, kuva idästä.
5954. "Luukeskittymä" ruudussa 84/120, kerros 3, kuva idästä.

Kuva 1. (f. 55317-319) Kaivausalue 1 idästä. Vasemmalla metsätie, taustalla näkyvät kaivajat alueella 2. Oikealla sähköpylvään ympärillä v:n 1980 tasokaivausalue.

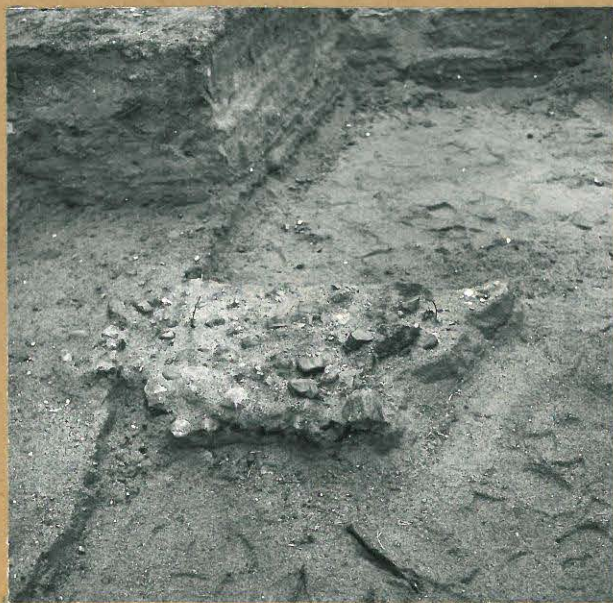
Kuva 2 (f. 55320-321). Kaivausalue 1:n lounaisosa luoteesta. Taustalla alhaalla Aholan tilan peltoa, josta löytöjä läheltä metsän reuna ladosta oikealle olevalta alueelta v:n 1980 koekaivauksessa.

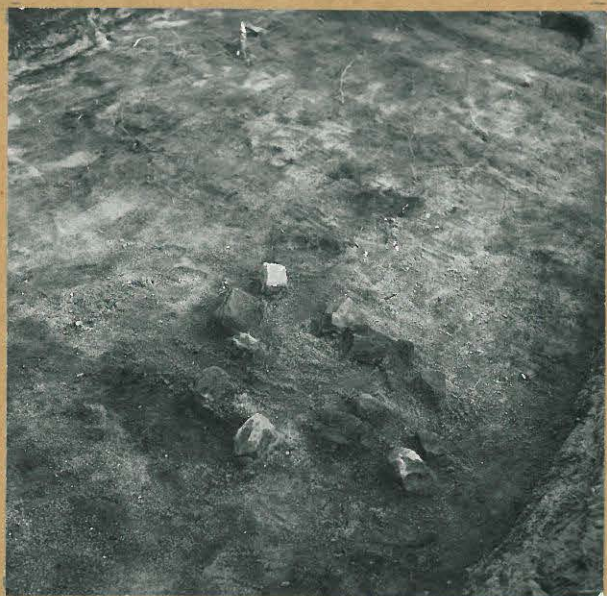
Kuva 3 (f. 55322) Aluetta 1 lou-
naasta, lähimpänä linja 98.

Kuva 4 (f. 55323) Kaivausalue 1:n
kaakkoisreunaa, linja 96 lähimpänä
tietä. Syvimmässä kohdassa liesi ruu-
duissa 112-114/94-96 kerros 7. Kuva
koillisesta.

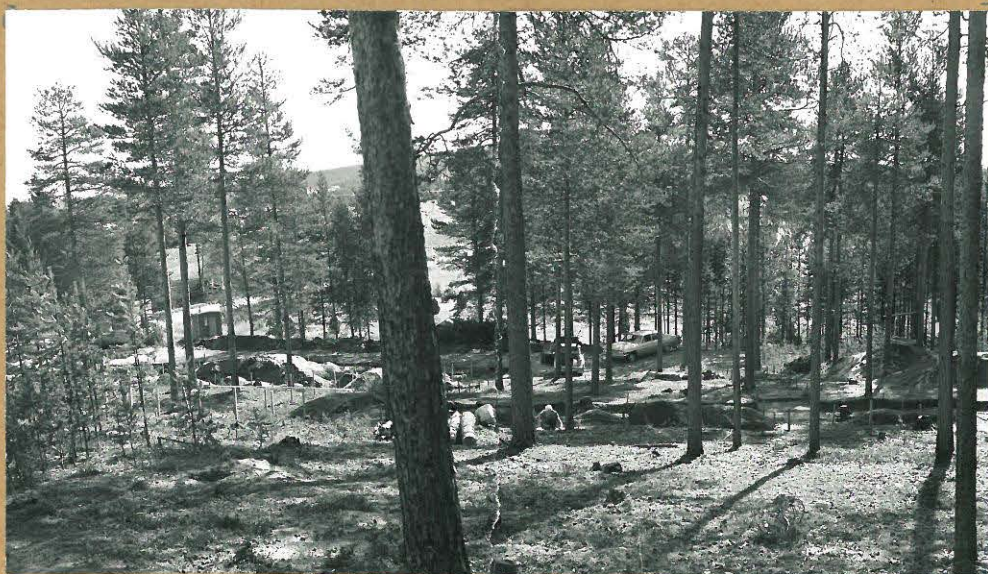
Kuva 5 (f. 55324) Em. liesi osittain
purettuna. Kuva pohjoisesta.

Kuva 6 (f.55325) Liesikiveys ruudussa
116/100, kerros 3. Kuva etelästä.

Kuva 7 (f. 55326) Kehät ruudussa 102/
106 kerroksessa 3 alkavat hahmottua.
Kuva kaakosta.

Kuva 8 (f. 55327) Edessä oikealla alue 2, ta-
empana vasemmalla alue
1. Kuva lännestä.

Kuva 9 (f. 55329) Alue 2, linjat 120 - 122. Kuva koillisesta.

Kuva 10 (f. 55330) Kuten edellä. Kuva lännestä.

Kuva 11 (f. 55331) Liesikiveystä ruutujen 80-82/122-124 rajalla kerroksessa 4. Kuva idästä.

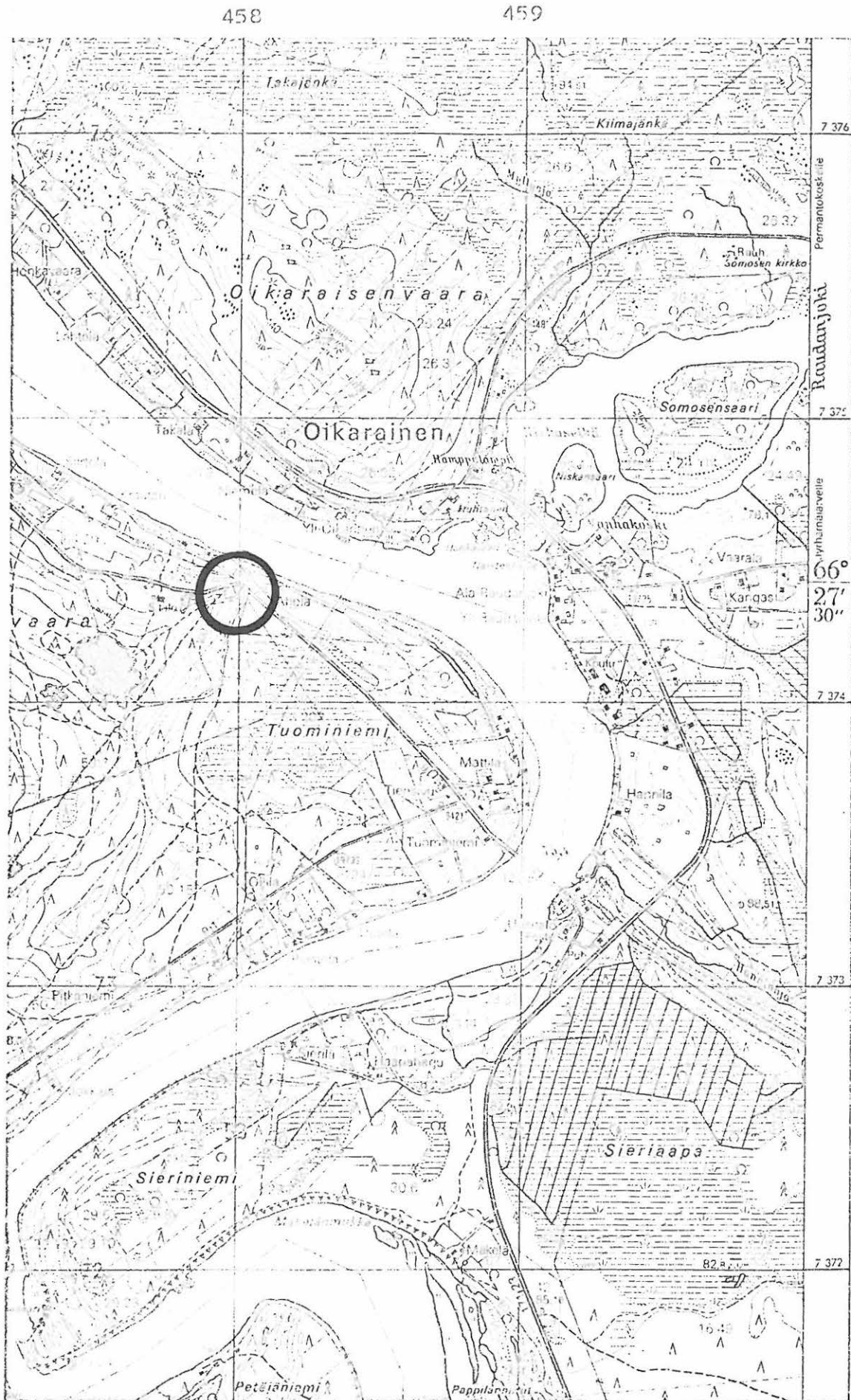

Kuva 12 (f. 55332) Kiveystä ruutujen 92-94/124 rajalla kerroksessa 3. Kuva idästä.

Kuva 13 (f. 55333) Kvartsiittinen hionkivi, joka löydettiin kaivauksen kestäessä Aholan tilan pellon pientareelta paikasta PK 3612 10 x = 7430, y = 5801, z = n. 85.) Kiveä on käytetty kiertäen mutta myöskin edestakaisin hangaten vain toiselta lappeeltaan. Muotoiltu reunoja iskemällä. Koko 48 x 33 x 6 cm.

Ote peruskarttalehdestä 3612 10, 1:20 000. Painettu 1978
 Jokkavaaran kivikautinen asuinpaikka

ROVANIEMEN MLK., JOKKAVAARA

M. TORVINEN 1981

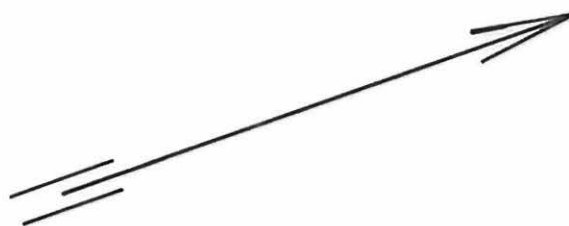
RUUDUT 106-108/102

TASOT 7-9

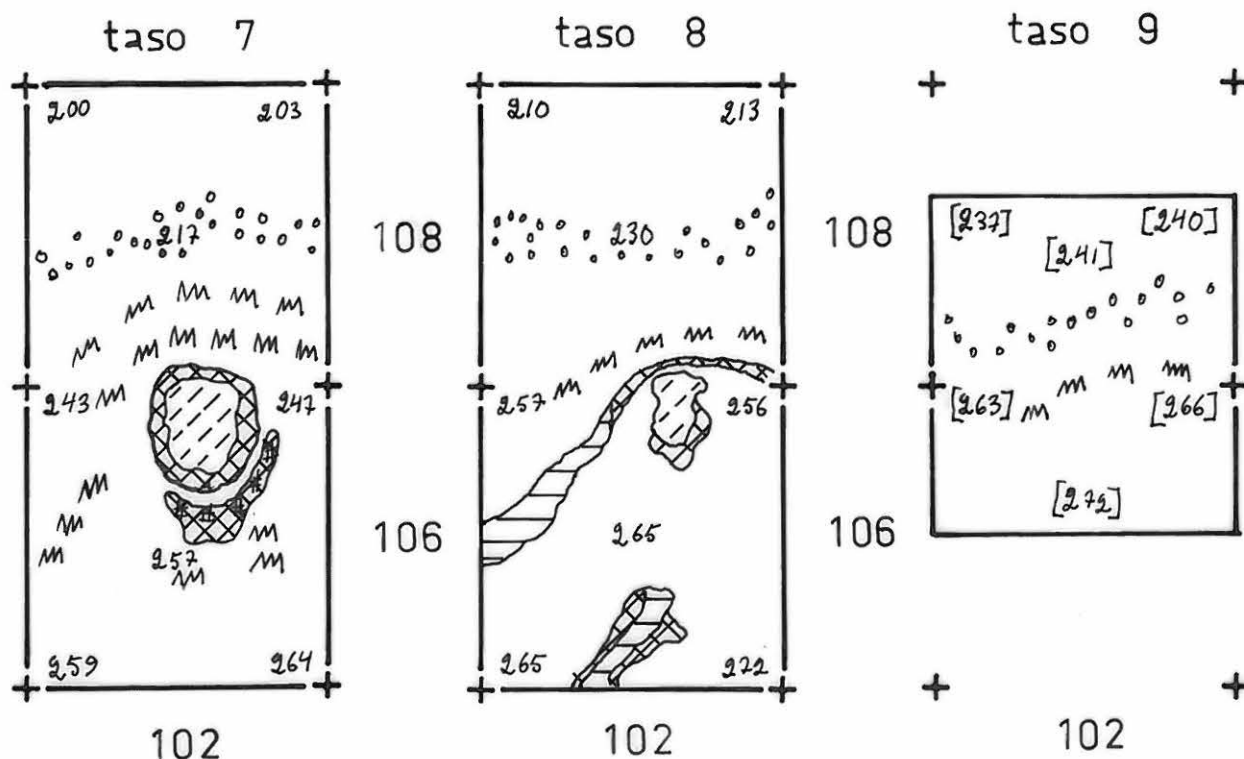
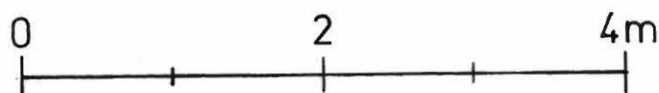
MK 1:50

KP 206

PIIRT. T. SEGER

	PALANUT HIEKKA
	LIKAMAA
	VAALEA HIEKKA
	SAVI
	HIILI JA NOKI
	RUOSTEMAA
	SORA

ROVANIEMEN MLK., JOKKAVAARA

M. TORVINEN 1981

LIEDET RUUDUISSA 106/110 JA

116/100, TASO 3

MK 1:25

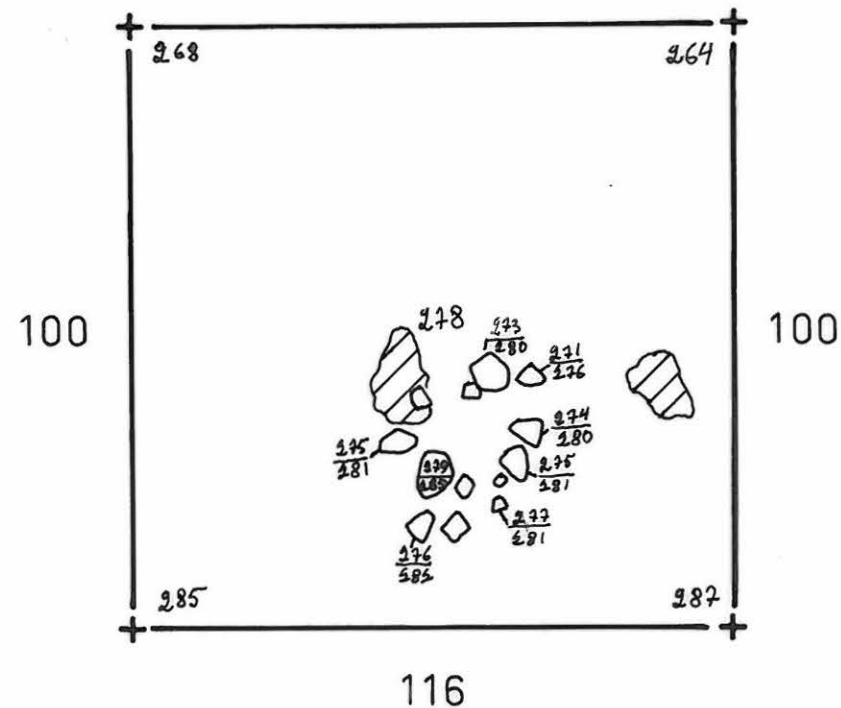
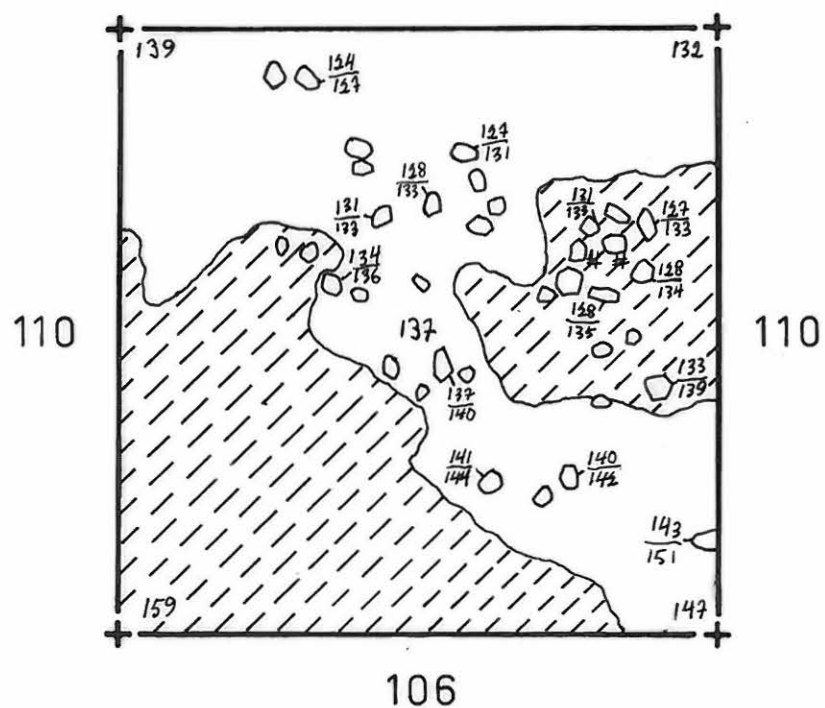
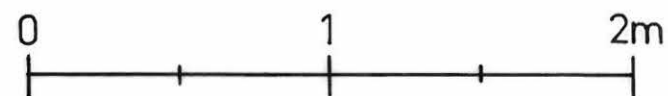
KP 206

PIIRT. T. SEGER

 RUSKEA HIEKKA

 LIKAMAA

 VAALEA HIEKKA

 HIILI JA NOKI

ROVANIEMEN MLK. JOKKAVAARA

M. TORVINEN 1981

LIESI RUUDUISSA 80-82/124 JA

RUUTU 96/124, TASOT 5 JA 6

MK 1:25

 PALANUT HIEKKA

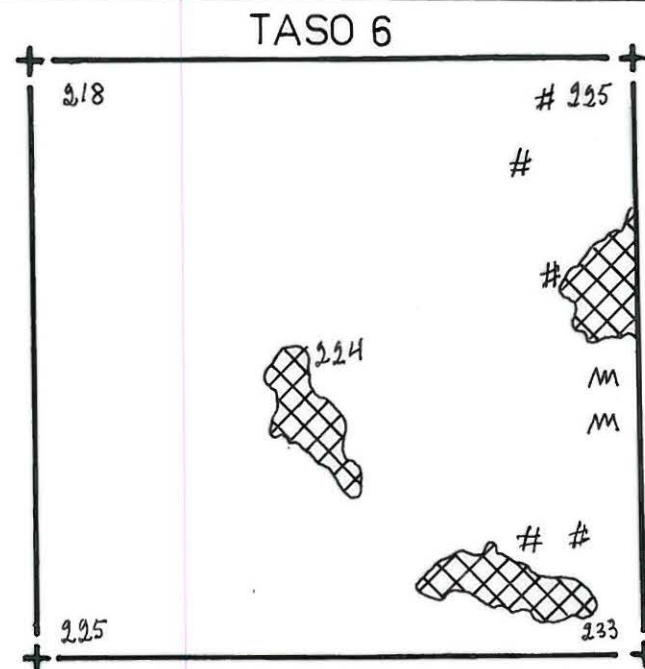
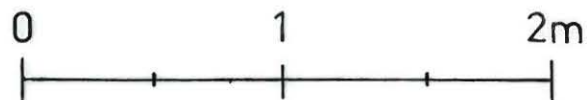
KP 007

 VAALEA HIEKKA

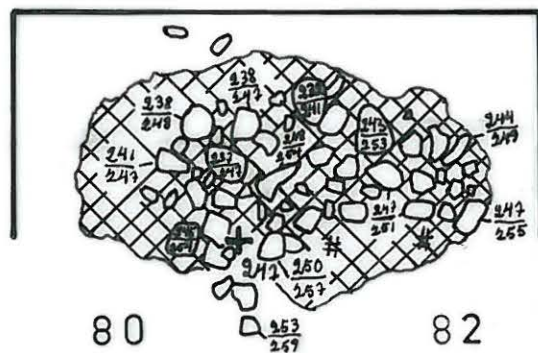
PIIRT. T. SEGER

 HIILI JA NOKI

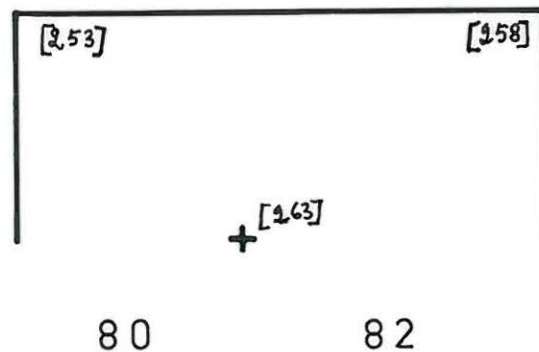
 RUOSTEMAA

TASO 5

TASO 6

ROVANIEMEN MLK, JOKKAVAARA

M. TORVINEN 1981

KARTTA FOSFAATTINÄYTESARJASTA LIKAMAAKUOPASTA 44
RUUDUN 102/108 KAAKKOISPROFIILISSA (VRT. KARTTA S.)

MK 1:25

KP 206

PIIRT. T. SEGER

